

“Samen sneller duurzaam”

Een discursieve analyse van het gesprek rond energiecoöperatie Urgenda

Maartje Harmelink, MA
Irene Kelder, MA
Marije Zegwaard, MA
Annette Klarenbeek, PhD

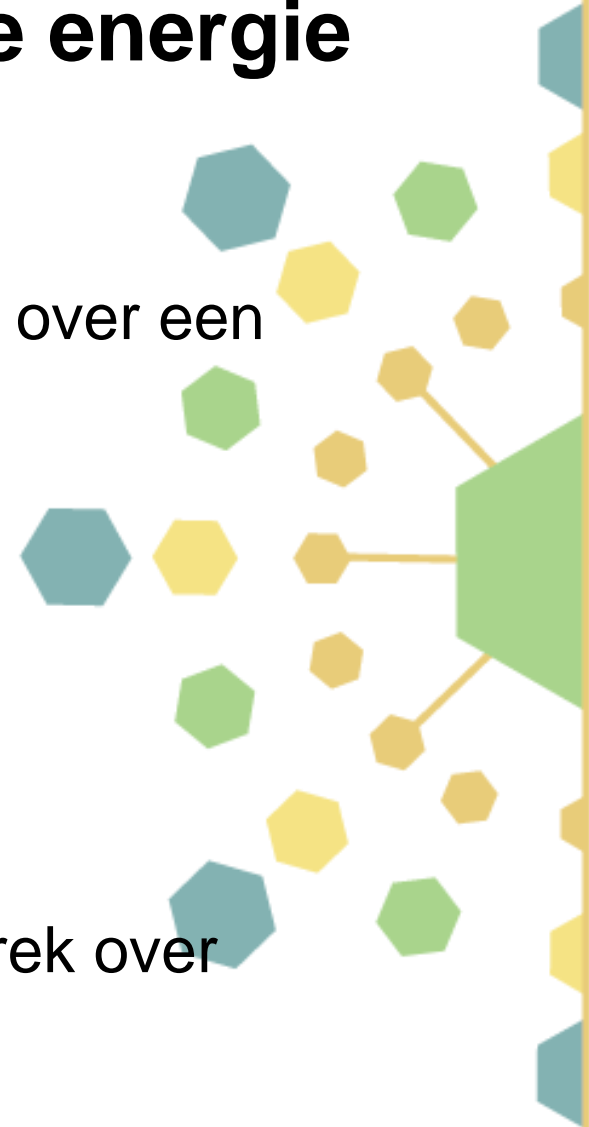
LECTORAAT
CROSSMEDIALE COMMUNICATIE
IN HET PUBLIEKE DOMEIN

Etmaal van de Communicatiewetenschap, 26-27 januari 2017

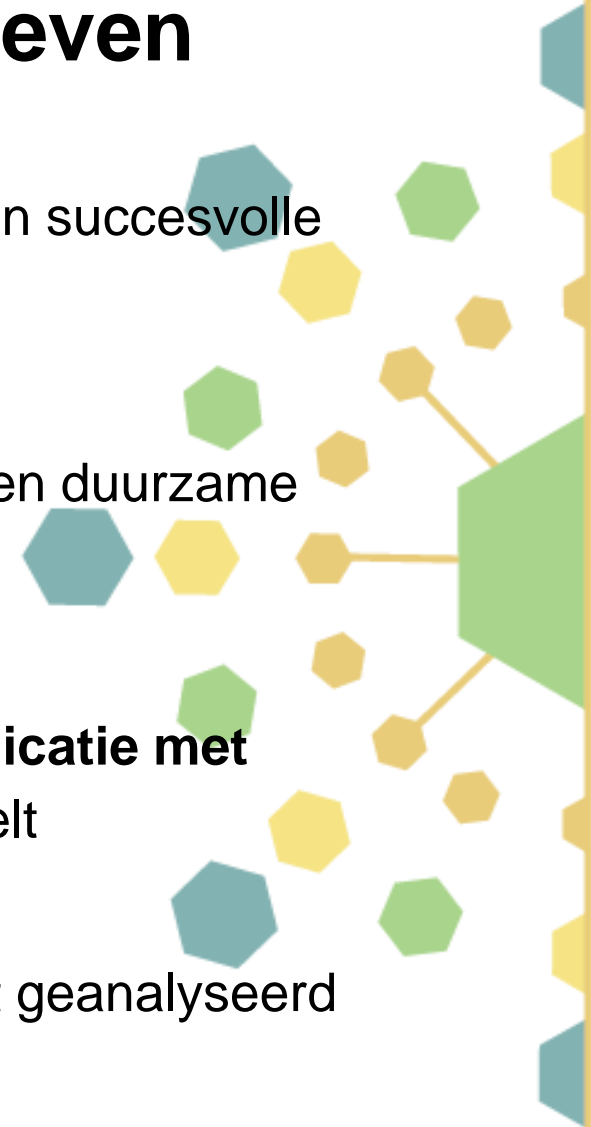
Het gesprek over duurzame energie

- **Deze studie gaat over:**
 - Hoe energiegebruikers communiceren over een energie-initiatief: stichting Urgenda
 - Hoe Urgenda zichzelf presenteert
- **Doel:**
 - Talige patronen identificeren
(Edwards 1994; Potter 1996)
- **Hoe:**
 - Een discursieve analyse van het gesprek over Urgenda

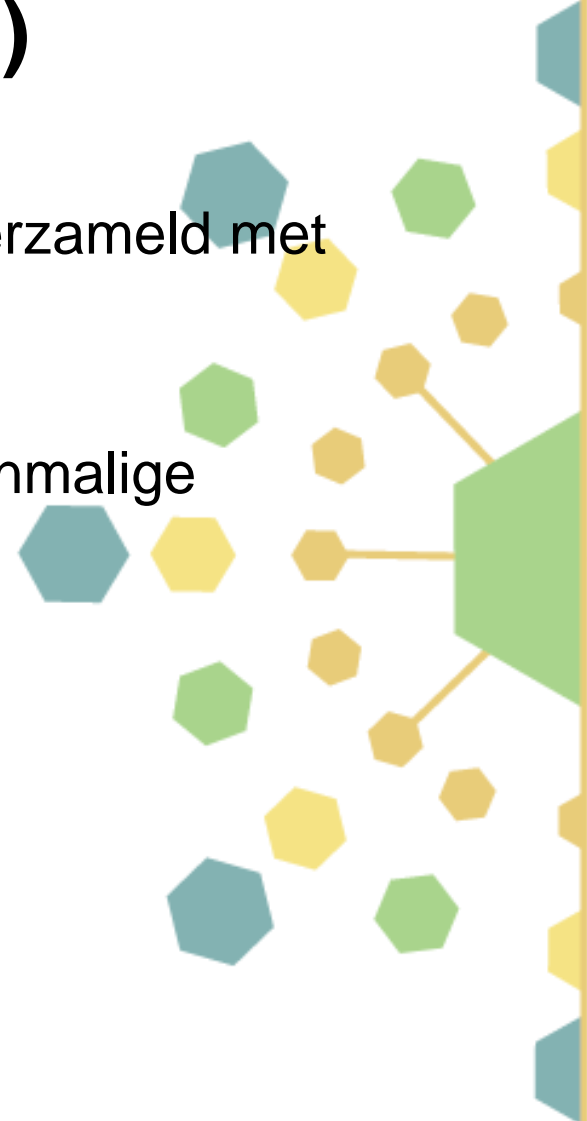
(Lokale) energie-initiatieven

- **Maatschappelijke acceptatie** is cruciaal voor een succesvolle energietransitie
(Bosman et. al 2013; Schwenke, 2012)
- **Energiecoöperaties** kunnen de **transitie** naar een duurzame samenleving **bevorderen**
(Rijken & Attema, 2014; Boon & Dieperink, 2014)
- Uit verschillende onderzoeken blijkt dat **communicatie met energiegebruikers** daarbij een **cruciale rol** speelt
(Hoppe & Akker, 2014; Van der Schoor & Scholtens, 2016)
- Voor **effectieve communicatie** is van belang dat geanalyseerd wordt waar **burgers gevoelig** voor zijn
(Best Waldhober, Brunsting & Paukovic 2012; Hoppe & Akker, 2014).

Dataverzameling (1)

- Relevante online berichten rond Urgenda verzameld met Coosto en LexisNexis
- Inventarisatie van pieken tussen 2009-2015
- (Jaarlijks) terugkerende onderwerpen en eenmalige onderwerpen als uitgangspunt voor dataset:
 - De actie Wij Willen Zon
 - De Regiotour/de duurzaamheidscaravaan
 - Het rapport Nederland 100% duurzaam in 2030
 - De Dag van de Duurzaamheid en de Duurzame top 100
 - Het begin van Urgenda (2007-2008)

Dataverzameling (2)

urgenda NEAR wijwillenzon* | "wij willen zon" | zonnepane* | zon (1/11/2010- 31/3/2011)
 urgenda NEAR regiotor | duurzaamheidscharavaan (gehele periode)
 urgenda NEAR rapport | "Nederland 100% duurna*" | "het kan als je het wilt" | "het kan" (maart 2014)
 urgenda NEAR "dag van de duurzaamheid" | "duurzame top 100" | "duurzame 100" (gehele periode)

	Dataset 1	Dataset 2	Dataset 3	Dataset 4	Dataset 5	Totaal
Krantenberichten	19	37	4	82	10	152
Artikel	16	7	4	4	10	
Column	1	1				
Opiniestuk	2					
Reacties op krantenberichten		29		78		
Social Media		72	76	102	58	308
Facebook		2		63	4	
Twitter Retweets		69	76 15	39	53 1	
Blog		1			1	
Totaal	19	109	80	184	68	<u>460</u>

Discoursanalyse (Potter, 1996; Te Molder, 2009)

✿ Discursief psychologisch perspectief:

- ☐ Taal is actiegericht
- ☐ Een spreker heeft (bewust of onbewust) een *doel* in de interactie en houdt altijd rekening met een kritisch publiek bij het opbouwen van een verhaal.
- ☐ De manier waarop sprekers hun uitspraken formuleren, laat op subtiële wijze zien *welke zaken gevoelig liggen*, oftewel wat de *gesprekszorgen* zijn van de gespreksdeelnemers.

Weerstand tonen tegen komst windmolenpark vs. niet overkomen als anti-duurzaam:
“Ik ben echt niet tegen windmolens, maar hier kan het gewoon niet”

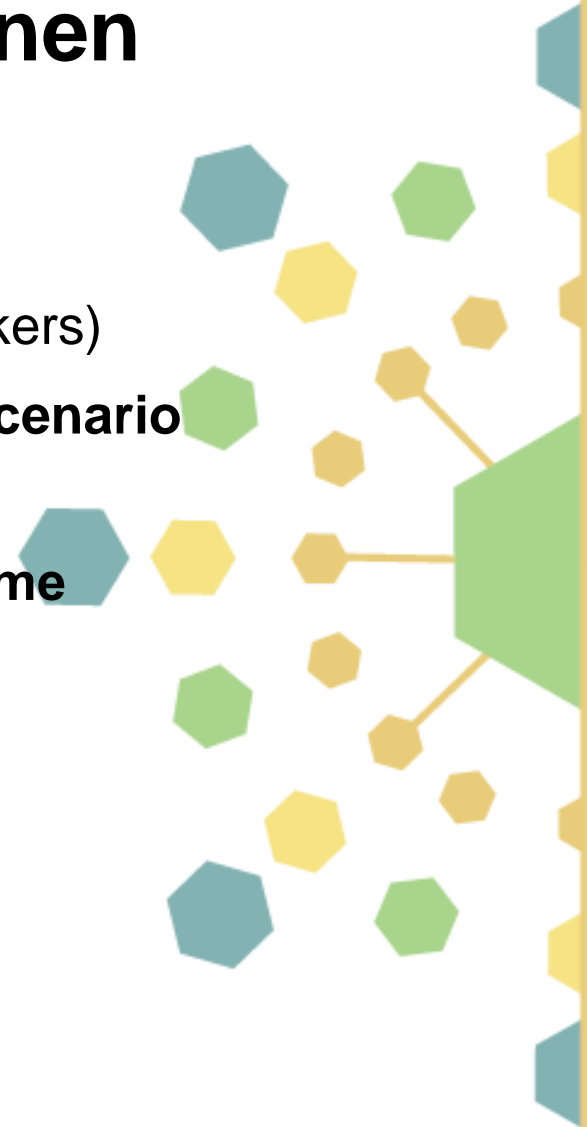
✿ Resultaat:

- ☐ Beschrijving van patronen
- ☐ Discursieve strategieën die het patroon aannemelijk maken
- ☐ Effecten die de patronen oproepen in het discours
- ☐ Interactionele zorgen

Resultaten: vier patronen

1. Urgentie creëren voor duurzaamheid (Urgenda)
2. Constructies van betrokkenheid (energiegebruikers)
3. **Een duurzame samenleving als realistisch scenario presenteren (Urgenda)**
4. **Ondermijnen haalbaarheid scenario 'duurzame samenleving' (energiegebruikers)**

Een voorbeeld uit de data

Patroon: duurzame samenleving als realistisch scenario presenteren (Urgenda)

- Discursieve strategie: anticiperen op mogelijke obstakels

*“Je kunt een gemiddeld huis voor 35.000 euro energieneutraal maken. Dat is hetzelfde bedrag dat je in vijftien jaar uitgeeft aan energie. Het is dus te financieren als bijvoorbeeld pensioenfondsen erin stappen. **Na vijftien jaar heb je de investering terugverdiend, ben je energieneutraal en heb je geen energierekening meer.**”*

(De Correspondent, 14/03/2014)

Een ander voorbeeld

Patroon: ondermijnen haalbaarheid scenario 'duurzame samenleving in 2030' (energiegebruikers)

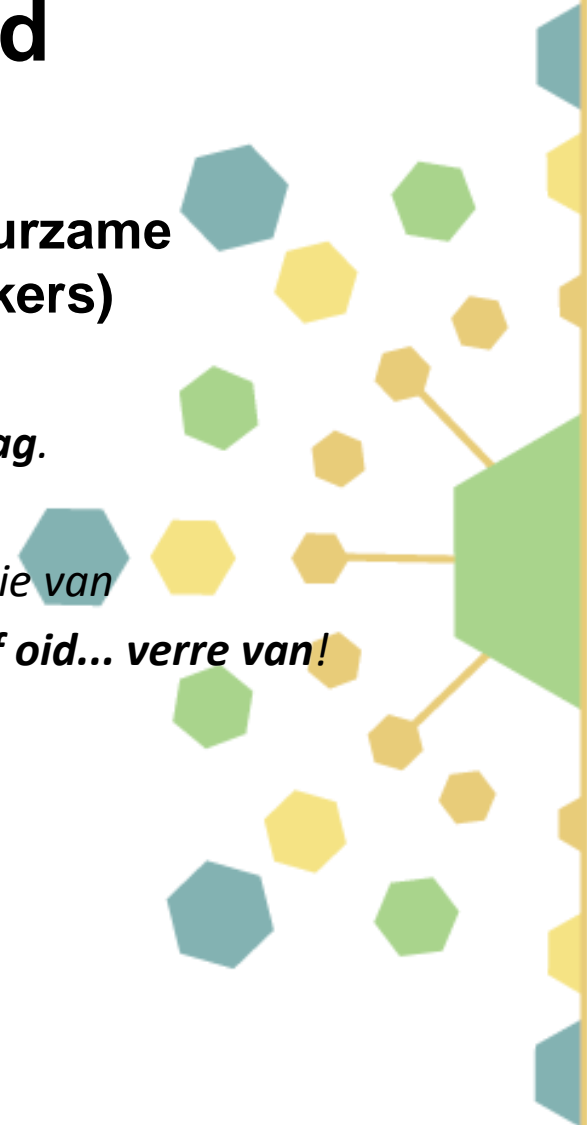
Zou te gek zijn, want dit gun ik onze kinderen ontzettend graag.

*Maar zoals het er nu uitziet is dit **een utopie** aangezien*

Nederland in 2030 niet meer bestaat, maar slechts een provincie van

*de Verenigde Staten van Europa. **En nee, ik ben niet depressief oid... verre van!***

(Facebook, 14/03/2014)

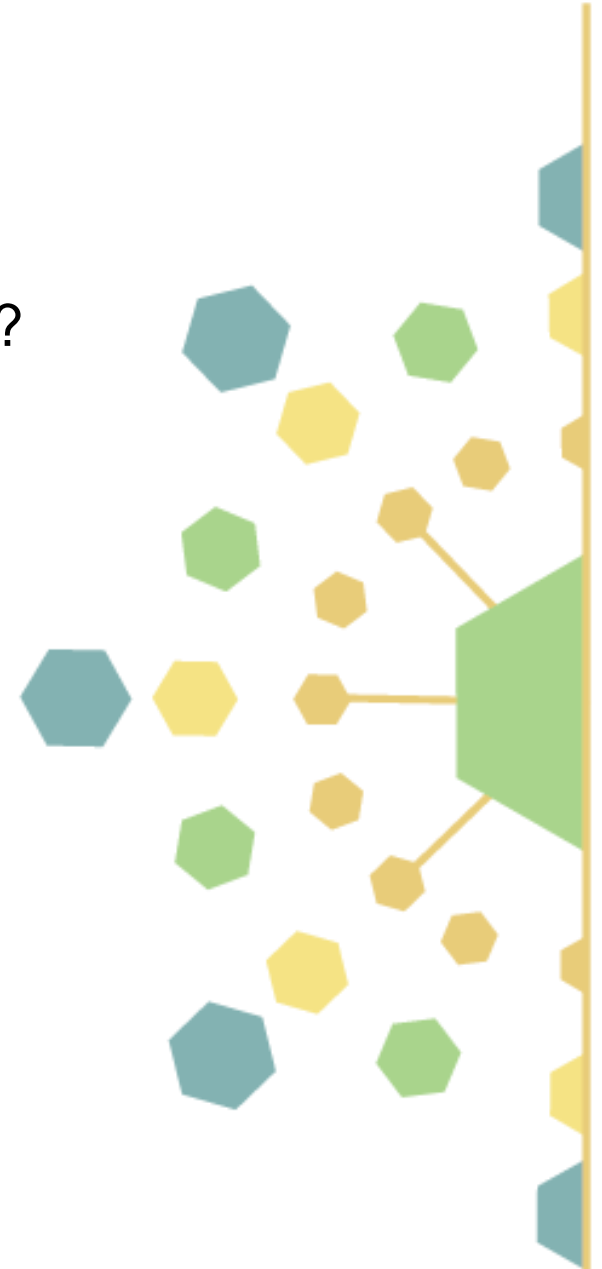

Tot slot

- Collectiviteit als voorwaarde voor transitie?

Interactionele zorgen:

- 'Luchtfietserij' (Urgenda)
- Egoïsme (energiegebruikers)
- Pessimisme (energiegebruikers)

Let's interact

- ❑ Training voor communicatieprofessionals in energiedomein
- ❑ Bevat inzichten uit zes cases

Bedankt!

Vragen?

maartje.harmelink@hu.nl

